

ופירוש הפסוק: לרגלי חסידיו [בגלל חסידיו],⁽¹⁹⁾ ישמור — ה' את העולם.

ותמהינן: הרי "חסידיו" — טובא הרבה משמע, ולא צדיק אחד בלבד!

אמר רב נחמן בר יצחק: "חסידו" כתיב [כתוב "חסידו" וקורים "חסידיו". ודורשים מהכתיב "חסידו", שהוא בלשון יחיד].

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן דרשא נוספת מהפסוק דלעיל:

כיון שיצאו [עברו] רוב שנותיו של האדם ולא חטא, שוב [מעטה ואילך] אינו חוטא.

שנאמר: "רגלי חסידיו ישמור".

ופירוש הפסוק כך הוא: "רגלי חסידיו" סופי חסידיו [סוף חייהם] "ישמור" — מלחטוא [הסוף מכונה כאן "רגל". כמו הרגל שהיא סוף הגוף].⁽²⁰⁾

יוחנן: ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין, עמד ושתלן בכל דור ודור.

שנאמר [שמואל א ב]: "כי לה' מצוקי ארץ [הצדיקים] וישת [השתית וקיים] עליהם תבל". מכאן שהעולם קיים על ידי הצדיקים, ולכן פיזרם הקדוש ברוך הוא בכל הדורות לקיים את העולם.

והוסיף ואמר רבי חייא בר אבא, אמר רבי יוחנן: אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים.

שנאמר [משלי י']: "וצדיק [אחד] יסוד עולם".⁽¹⁸⁾

רבי חייא בר אבא דידיה מעצמו אמר: מה שאמר רבי יוחנן שאפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים, יש ללמוד זאת מהבא [מכאן]:

שנאמר [שמואל א ב]: "רגלי חסידיו ישמור".

לעיל. [מהרש"א].

19. מלשון — "ויברך ה' אותך לרגלי" [בראשית ל] שפירושו — בשבילי. רש"י [המהרש"א מבאר רגלי חסידיו. שהחסידים הם רגל ויסוד העולם.

20. הקשו תוספות ישנים: הרי יוחנן כהן גדול שימש בכהונה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי [ברכות כט א]!

ותירו: שאין נועלין בפני הצדיק לגמרי את האפשרות ליטמא. אלא הרבה מכריעין [עוזרים] אותו מכאן ואילך בלא עמל ליטהר ולהתקדש. וכעין זה כתבו תוספות הרא"ש וריטב"א.

בהיכל ה' אשר שם ארון אלהים". ופירש המהרש"א שם שחז"ל דרשו "נר האלהים", היינו נשמת עלי הכהן [נשמה קרויה נר, כמו שנאמר "נר ה' נשמת אדם"]. "טרם יכבה" לפני שמת, כבר הכין ה' את שמואל — "ושמואל שוכב". ונאמר בהמשך "ויקרא ה' אל שמואל" [זו היתה הנבואה הראשונה של שמואל]. ומכאן שזרחה שמשו של שמואל טרם שיכבה נרו של עלי [כלומר — שמת]. עיין שם.

18. מפני שבמאמר הקודם לא נתבאר על כמה צדיקים העולם קיים, הוסיף רבי יוחנן והוכיח כאן שאפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים. ורבי חייא בר אבא יבאר בסמוך שאפשר ללמוד דבר זה מאותו פסוק שהביא רבי יוחנן